

Konflikter i kollektivhus

FOTO: HELENA VON HOFSTEN

**Ami Lönnroth om
sina erfarenheter
från 16 år i Hässelby
familjehotell.**

Ami Lönnroth bodde i Hässelby familjehotell 1973–1989. Har bland annat skrivit romanen »Linda och Louise« (W&W 2003) där det ingår en fiktiv storfamilj och episoder från familjehotellet.

Spänningar i luften som vi aldrig pratade om

Vad minns jag av min tid i Hässelby familjehotell? *Huset* som vi sa. Det är trots allt över tjugo år sen jag flyttade därifrån. Men varje gång jag kommer dit på besök är det som om jag inte varit därifrån en endaste dag. Senast var när Ingrid Luterkort fyllde 100 i somras och vi, både frånflyttade och kvarboende, samlades i foajén, den som utnämndes till matsal 1979 efter att polisen kört ut oss från vår riktiga matsal. Samma känsla av självklar samhörighet som jag någon månad tidigare upplevt när jag firade femtioårsjubileum med mina studentkamrater från Flickläroverket i Göteborg. Kära, kända lite åldrade ansikten, samtal som tog vid där de senast avbröts... Och SÅ lång tid som tjugo år hade ju inte gått sen jag senast träffade

vännerna från Huset. Då och då har jag återvänt till denna trygghetens plats som familjehotellet blev sen jag som ny i Stockholm flyttat in där på sommaren 1973 med mina två små killar, Love och Valle, som då var i dagisålder.

Vi övade upp samarbetet

Men är det inte jobbigt att bo så nära inpå andra människor? Bråkar ni aldrig? Hur gör man för att få vara ifred? Jag minns alla frågorna jag fick på den tiden jag var kollektivhusaktivist och höll föredrag och skrev artiklar om kollektivt boende. Kanske hade jag då lätt att låta propagandalen i mig ta över och bagatellisera det som kan vara problem i samboendet. I dag på tjugo års avstånd känns det trots allt inte

som om vi hade några stora problem med varandra, mer då med värden Olle Engkvist Fastigheter, vår gemensamme fiende, som ville torpedera vår boendeform.

Men tänker jag efter så fanns det förstås en hel del irritationsmoment och undertryckta snarare än öppna konflikter. Det där vanliga som finns i alla hyreshus som att folk inte rensat luddfiltret i tvättstugan eller snott sin grannes tvätt (som hände mig en gång), sånt förekom förstås. Men det var först när vi själva tog över driften av matsalen som vår samarbetsvilja sattes på verkliga prov. Det började redan 1976 när vi helt sonika satt kvar sista kvällen som fastighetsbolaget drev restaurangen för att sedan stänga den. Vi vägrade gå förrän vi fått löftet att själva driva den. Vi fick faktiskt det.

Sen gällde det hur vi skulle organisera oss. En naiv tilltro till att alla skulle ställa upp kom snabbt på skam. Några jobbade som bara den, andra drog sig undan. Vi som var mittemellan pendlade mellan ilska mot dem som inte gjorde något och dåligt samvete mot dem som gjorde mer. Som jag minns det var det först sedan Ingrid Luterkort tillsammans med min sedermera make under några år, Lennart Blomquist, satt sig ned och organiserat arbetslag och gjort ett schema över hur vi skulle jobba, som samarbetet började funka. Och det har det ju faktiskt gjort sen dess trots att vi blev uthälda ur den riktiga restaurangen med storkök och allt tre år senare. Samarbetet var så väl inövat att det kunde överflyttas till andra provisoriska lokaler i huset och sen permanentas. Varje gång jag numera kommer på besök till matsalen i Hässelby blir jag lika imponerad över att det fortfarande kan funka – efter 34 år!

Spänning i luften

Nej konflikterna var nog av ett subtilare slag. Jag tänker på en sådan sak som att vi var många ensamma kvinnor, betydligt fler

>> än ensamman män. Och de få män som fanns fick – förtjänt eller oförtjänt – mycket positiv uppmärksamhet, i synnerhet de få som var ensamman pappor. På festerna vi hade i huset var vi många kvinnor som satt där i olika hörn och såg på när de etablerade paren dansade. Och när man som ensam tjej verkligen dansade med gifta eller samboende män så kände i varje fall jag spänningen i luften. Men detta var förstås något vi aldrig talade om.

Jag har en minnesbild från bastun där vi var så djärva att somliga tider reserverades för mixed bastu. Där satt en av husets mest tongivande män, en mycket stilig karl, gift, och så ett antal kvinnor i trettio- fyrtioårs-åldern, många av oss i mer eller mindre akut karltorka, och låtsades att allt var som det skulle. Ingen tittade nedanför nyckelbenen på någon annan. Samtalet flöt på som i vilket kafferum som helst. Men lite ansträngt var det nog.

Relationer vägda på våg

Nej, familjehotellets bastu var inte någon bra plats för partnersökande. Det gällde att stänga av sin sexualitet. Och det tror jag vi lyckades ganska bra med. Själv hade jag under mina sexton år i familjehotellet då och då besök av manliga bekanta utifrån. Det var inte så lätt att introducera en sådan i familjehotellets tajta atmosfär. En man som jag hade en relation till i nästan två år kände sig oupphörligen granskad, vägd på våg och inte befunden tillräcklig. Det sårade hans manliga ego och vår relation tog slut. Lika bra det, kan jag tycka i efterhand. Det är ganska jobbigt att vårda manliga

FOTO: JEAN HERMANSSON

Korridoren i Hässelby familjehotell fungerade som en plats för umgänge.

egon. Men det intressanta är att jag då inte hade en tanke på att välja honom framför Huset.

Lite av samma dilemma infann sig när vi firade jämna födelsedagar eller överhuvudtaget hade privata fester. Vilka skulle bjudas?

Det vanliga var att man lade en lista i matsalen där alla som ville delta fick skriva upp sig. Och sen bjöd man in en del av släkt och vänner utifrån. Det har nog aldrig varit särskilt lätt att få de två kategorierna att mötas. Det märkte jag också på Ingrid Luterkorts välbesökta hundraårsdag. Men det är nog ett allmänmänskligt fenomen. När min man Per Eric (som jag träffade

efter att jag flyttat från Huset) och jag nyliken ordnade ett stort kalas för alla våra syskon och kusiner så blev det inte heller något stort utbyte över släktgränserna. Bara några djärva vågade sig på att närma sig en okänd.

Och kanske kan man säga sig: Varför ska man det när det finns så många trevliga kända? Ja varför? Jo, för att våga möta det främmande och se att det trots allt är mycket vi har gemensamt. Det är så man förebygger konflikter – i grannskapet, i slakten, till och med i världen. Tror jag.

AMI LÖNNROTH

www.ami.bibliobi.com

Konflikt eller bara oense?

I VARJE GEMENSKAPBOENDE dyker det upp problem och frågor som de boende har olika förslag till lösningar på. Konstigt vore annat! I vårt boende på Majbacken, där vi flyttat in successivt under 6 år, återkommer en del »hur och vad«- frågor i repris när nya medlemmar ifrågasätter tidigare förhållanden. Det har varit intressant och nyttigt när argument och motargument har fått mötas på nytt, men påfrestande när ämnen tas upp om och om igen.

Men är vi osams eller bara överens om att vi är oense eller har vi rent av en konflikt? Kan vi skilja på sak och person? Ja, det är nog olika från person till person hur man upplever diskussionerna, men ju längre vi har bott tillsammans desto mer

överseende har vi för våra olika sätt att uttrycka oss.

Föreningen har haft konflikter, såväl en extern gentemot vår hyresvärd, som interna i huset. Våra förväntningar på vad ett gemenskapsboende innebär är olika. Några såg det som en arena för att utveckla egna idéer, inte om boendet i sig, utan om andra demokratiska principer, avsidis för hur en ekonomisk förening kan agera. Delvis på grund av den diskussionen flyttade några personer. En annan konflikt har varit att personer inte har deltagit i bindande uppgifter i huset och uppvisat en brist på intresse för föreningen och dess verksamhet överhuvudtaget.

I gemenskapsboenden bor det många

kreativa och engagerade människor. Det är då lätt hänt att man använder föreningen som en arena för sina egna intressen och agendor. Om inte förslagen ryms inom ramen för föreningens mål och syfte bör dessa förläggas utanför föreningen bland dem som är särskilt intresserade.

Om ett gemenskapboende ska fungera måste föreningen värnas till dess att sista ordet är sagt. Det är svårt nog ändå att hålla ihop dess medlemmar och se till att vardagens olika frågor får sina lösningar. En bogemenskapsförening är en förening för att bo och inget annat – det är gott nog.

BERTIL HAGSTRÖM

Majbackens bogemenskap, Göteborg
bertil.hagstrom@telia.com

Jan Bertoft och Agneta Gustafsson har erfarenheter av hur man löser konflikter i kollektivhuset Tullstugan.

tidigare erfarenhet av kollektivt boende tyckte det var bra att Hässelbyfolket talade om vilka regler som skulle gälla. Men en del hoppade av, kanske för att de inte gillade de regler som fick majoritet. De hade nog tänkt sig något ännu mer kollektivt.

AG: Vi som var med och valde ut sökande till Tullstugan var stenhårda på att man skulle ställa upp på matlagning mm och passa in i gemenskapen för att komma ifråga. De sökande blev intervjuade och fick skriva ner svar på väl utformade frågor. Vi såg till att det blev en bra fördelning mellan män och kvinnor, mellan olika åldrar, mellan barnfamiljer och medelålders par och – inte minst viktigt – att folk skulle »passa in«. På det sättet blev det nog en ganska homogen grupp.

Vår bärande idé är att komma överens

Ett kollektivhus som anses ha få konflikter är Tullstugan på Södermalm i Stockholm. För att få veta om detta stämmer, och om det finns något att lära av Tullstugan, intervjuade vi två boende som varit med från början, Jan Bertoft (JB) och Agneta Gustafsson (AG). Huset byggdes 1993–94 av Familjebostäder. Det består av två trappuppgångar i ett större kvarter. År 2001 omvandlades det till bostadsrätt. De två trappuppgångarna består av 23 lägenheter. Fyra av hushållen deltar inte i den gemensamma matlagningen. I gengäld har 18 personer i kringliggande område valts in som medlemmar. Sammanlagt består kollektivet av 47 vuxna och 23 barn/ungdomar.

Vilka konflikter har förekommit i Tullstugan?

JB & AG: De största konflikterna gällde regler för barnen och omvandlingen till bostadsrätt. I början stöjades barnen mycket i matsalen, vilket en del barnlösa ansåg störande. Från lekrummet körde barn rullleksaker genom matsalen och ljudnivån blev hög. Vi hade stormiga husmötena och man delade ut arga lappar i brevlådorna. Alla tyckte att frågan var jobbig, men efter ett tag kom vi fram till en kompromiss som i stort sett alla har respekterat sedan dess. Vi införde förbud mot rullleksaker i matsalen och mot mat i TV-rummet. Att ha många möten och ta upp frågorna på bordet är enda vägen att lösa konflikter.

Omvandlingen till bostadsrätt var en

sak som påtvingades oss utifrån (kollektivhuset ingår i en bostadsförening på 270 lägenheter). Många i huset ansåg att bostadsrätt inte gick att förena med kollektivhusets idé. En del, som dittills deltagit aktivt, visade sig vilja hoppa av matlagningen men bo kvar i huset. Många i huset lockades av möjligheten att tjäna pengar på omvandlingen och stödde förslaget till omvandling. Kollektivhuset tillsatte en grupp med representanter från båda sidor, sökte kompromisslösningar och lyckades förhandla med bostadsrättsföreningen så att de gemensamma lokalerna skulle belasta hyran i de två trapphusen vare sig man var med i kollektivet eller inte. Efter beslutet flyttade några familjer från huset, men de som stannade försonades och har samarbetat väl sedan 2001.

Initiativet till Tullstugan togs ju av en grupp i Hässelby familjehotell. Har erfarenheterna från Hässelby bidragit till att konflikter lösts smidigare?

AG: Ja, säkert. I Hässelby familjehotell hade vi många stormiga konflikter på 70- och 80-talet. Vi lärde oss mycket av dem. Vi såg till att lugna personer talade med de arga före husmötena. Vi förberedde mötena väl. Vi var sju personer som kom till Tullstugan med sådana erfarenheter. I initiativgruppen kände vi varandra väl. Jag anser att vi etablerade en samarbetskultur från början i Tullstugan.

JB: Jag som kom till Tullstugan utan

Men även bland välutbildad medelklass och sådana som brinner för kollektivhusidéen finns det väl personer som gärna vill hävda sig själva, som är intresserade av formaliteter eller som gärna motsätter sig dominerande personligheter i huset?

AG: Sannolikt lyckades vi undvika sådana personer. Ett kollektiv kan klara en eller par sådana personer, men inte en hel bunt. I dag har vi nog med några som gärna höjer sin röst och som hävdar bestämda principer, men dessa personer är sådana som snabbt accepterar majoritetens beslut och som inte är långsinta.

Kan friheten från stora konflikter förklaras med att de boende förenas av en idé eller av att många är pressade av sitt arbetsliv och inte har ork/tid att engagera sig i konflikter?

AG & JB: Vi förenas inte av en gemensam politisk ideologi, men av idén att man i ett kollektivhus ska komma överens. De boende i Tullstugan har krävande jobb och ser kanske därför kollektivhuset som en praktisk lösning när man vill att yrkesliv och privatliv ska gå ihop. Vi tror att ingen ser kollektivhuset som ett medel att främja sin position i samhället.

Tullstugan har ju inga regelbundna husmöten. Ibland är det bara ett husmöte per år (årsmötet). Beror det på att huset är konfliktfritt?

JB: Jag anser att det behövs fler husmöten. De nyinflyttade undrar varför de inte kallas till möten där de kan få svar på sina frågor. Visserligen ordnar nu styrelsen särskild

Jan Bertofts och Agneta Gustafssons rekommendationer till andra hus:

- Ha roterande matlag där alla lär känna varandra och där man kan få information om allt i kollektivet.
- Klargör att kollektivhuset inte kan lösa alla problem.
- Man måste kunna både ge och ta om man ska passa in i ett kollektivhus.

information till de nyinflyttade, men fler husmöten behövs i alla fall.

Många frågor besvaras inom matlagen. Det är där gemenskapen utvecklas. Där kan man få utlopp för sin frustration. Vi har också en gemensam mejllista där olika frågor ventileras. Men fler husmöten behövs ändå.

AG & JB: Vi hade en liten konflikt kring matlagens sammansättning. Principen från början var att man skulle göra om matlagen varje år, men för några år sedan motsatte sig en del (som jobbade i väl fungerande matlag) att de skulle göras om. Andra menade att rotation var en principfråga och några ville byta från ett matlag som inte fungerade så bra till ett som fungerade bättre. Konflikten löstes genom att tillsätta en väl komponerad arbetsgrupp som gav möjlighet för alla att diskutera tala om vilka personer man helst ville laga mat med det kommande året.

Det måste finnas en lust att bo i gemenskap. Är man generös mot andra blir man själv generöst bemött. Det går inte att bygga ett kollektiv på bara pliktänsla.

DICK URBAN VESTBRO & EVA NORRBY

Vi diskuterar först och beslutar sen i bästa oenighet

När jag kommer hem till Färdknäppen eller rör mig i huset känner jag stor trygghet och stark hemkänsla. Det mesta delar vi, annat är helt privat. Att kunna stänga sin egen dörr, ha ett eget liv, vara avskild är också en förutsättning för att kunna vara kollektiv. - - -

Precis som i en familj finns det många glädjemenen men också konflikter, sorger och bedrövelser i gruppen. Vi är inte heller tränade till att ha utrymmen eller utrustning tillsammans. Vem har rätt att bestämma/genomföra/förändra/använda våra gemensamma resurser? Hur ser ett lagom reglerat samliv ut för femtio individer?

I Sverige använder vi vanligen inte konsensus som beslutsmodell. Vi arbetar med den föreningsmodell som vuxit fram hos oss genom decennier, kanske sekler och fattar oftast majoritetsbeslut. Det betyder inte att vi kör över varandra, utan i stället att vi diskuterar en fråga så länge att det känns självklart att vi kan besluta i bästa oenighet. Vi kan rösta om en fråga och ta ett beslut som alla accepterar även om bara 22 är för medan 20 är emot.

Det fascinerande är att det hela tiden handlar om att hitta egna, nya lösningar på vardagen i de gemensamma lokalerna. Alla som flyttat in i ett kollektivhus vet att det första året är intensivt och stormigt. Hur väl gruppen förberett sig dyker det alltid upp sådant som ingen förutsett eller insett. Vi kollektivhusboende upptäcker faktiskt våra egna sociala roller gång på gång. Medvetna om att helheten är viktigare än delar-

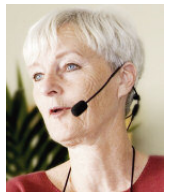

FOTO: DICK URBAN VESTBRO

Bilder på boende i kollektivhuset Färdknäppen.

na, husets bästa måste gå före de egna åsikterna. Smärtsamt ibland, plågsamt ibland, nyttigt för det mesta.

KERSTIN KÄRNEKULL

Konsensus eller majoritetsbeslut?

Ur rapport från arbetsgrupp 6: Self-administration på den internationella konferensen

Gruppen vara överens om att man bör finna lösningar som var och en av medlemmarna kan leva med. Vi diskuterade problem som kan uppstå, vilket föranledde ett antal frågor:

Hur hanterar en kollektivhusgrupp en passiv medlem, som ibland inte gillar ett beslut men inte för fram sina synpunkter i diskussionen? Det finns ett behov av att identifiera och hjälpa medlemmar att hitta sin röst – inte låta några andra få för mycket makt. Den sist uttryckta uppfattningen innan ett beslut tas styr ofta konsensusbe-

slutet, vilket kan vara bra eller dåligt. Det kan antingen leda till en acceptabel lösning eller att kritikerna ger upp.

I kollektivhus leder ofta konsensus till bättre beslut, vilket kanske är ett ideal att sträva efter. Naturligtvis kan ett möte genom konsensus besluta att inte fatta ett konsensusbeslut i en viss fråga. Då är majoritetsbeslut ett sätt att gå vidare. Att undvika konsensus kan dock gömma ett underliggande problem i gruppen, vilket hade varit bättre att lösa innan man gick vidare. Det kan vara fel för en grupp att

tvinga på en deltagare ett beslut eftersom det kan medföra en förtroendeklyfta.

Gruppen samtyckte till att det vid beslutsfattande i kollektivhus är viktigt att det inte är "jag" och "dom" utan "vi". Processen får inte stelna eller bli viktigare än medlemmarna. Den som bestämmer sig för att bo i ett kollektiv väljer också att utmana sig själv.

Ibland behöver en grupp påminnas om att var och en har en röst. Man måste respektera och inte döma varandra, speciellt när det handlar om att sköta huset man lever i.

Peter Bakker, ordförande och Madi Gray, sekreterare i arbetsgruppen (utdrag och översättning: Dick Urban Vestbro)

Vid konferensens festmiddag illustrerade Stockholms improvisationsteater konflikter i bogenenskap på ett dråpligt sätt.

Hur lösa konflikter i bogenenskap?

Rapport från den internationella konferensens arbetsgrupp om konflikter och motåtgärder

När människor ska samarbeta om måltider, skötsel av gemensamma lokaler och husmöten inom ramen för bogenenskap kan man inte vänta sig att allt ska fungera utan motsättningar. Konflikter kan vara av olika typ. En del är lättare att lösa än andra. Men om det finns en vilja att komma överens går det att hitta lösningar som fungerar. Detta framkom inom den arbetsgrupp som diskuterade konflikter och motåtgärder under den internationella konferensen som hölls i maj i Stockholm. Här återger vi en sammanfattning av gruppens rapport, översatt till svenska av gruppens ordförande, Eva Norrby.

22 personer deltog från åtta olika länder varav hälften från Sverige. Gruppen hade en bra blandning av erfarna kollektivisterna och ännu helt oerfarna. Tre deltagare bedrev forskning kring kollektiv. Vi hade förberett själva workshopen genom att skicka ut ett frågeformulär till alla anmälda där vi bad om erfarenheter av konflikter och förslag till lösningar i de kollektiv som var representerade för att kunna fördjupa diskussionen.

Vi identifierade tre konfliktområden som utgångspunkt:

- Beslutsfattande och ekonomiska problem
- Olika värderingar kring mat, städning mm
- Engagemang

Konflikter uppstår alltid

De slutsatser vi drog från den fruktbara diskussionen var att konflikter alltid uppstår i kollektivhus. När olika personer flyttar tillsammans visar det sig ganska snart att inte alla delar uppfattningar och värderingar. Typiska konfliktområden är betydelsen av demokrati, beslutsfattande, ekonomiska ställningstaganden, engagemang; vad som tillhör den privata sektorn och vad som är gemensamt.

Brist på kommunikation eller felaktigt sätt att kommunicera nämndes ofta som anledning till konflikter speciellt användning av email, som ofta leder till missförstånd. Konflikter behöver inte alltid vara negativa, men det är bättre att konfrontera dem än att undvika. Det blev väldigt tydligt att vi löser konflikter på olika sätt beroende på den kultur vi lever i.

Upp på bordet!

Att tala om konflikter är början till en lösning. I vissa länder, t.ex. Italien och Japan, talar man ogärna om konflikter. Alla konflikter kan inte lösas, enades vi om. Konflikter förorsakade av yttre faktorer ex.

omvandling från hyresrätt till bostadsrätt, där man inte kan påverka situationen kan vara svårare att lösa. Ideologiska motsättningar kan aldrig lösas så länge man inte är beredd ändra sig. Konflikter inträffar oftare mellan värderingar än mellan människor. Vi som personer har också konflikter inom oss själva som kan färga av sig i mötet med nya kontakter.

Det första steget till lösning av en konflikt är att lägga den på bordet. Nästa steg är att identifiera typen av konflikt. Vi kunde känna igen tre typer av konflikter:

- Motsättningar. Man kan leva med dessa och acceptera att det är så.
- Ideologiska skillnader mer principiellt; typ rätt och fel som kan påverka olika aspekter av livet i kollektivet.
- Konflikter som förstör kollektivets själ.

Motåtgärder

Arbetsgruppen noterade att följande faktorer är viktiga för att lösa konflikter:

- **Förebyggande** genom att tydligt klargöra vars och ens förväntningar före inflyttning samt uppföljning ganska snabbt efter inflyttning.
- **Respektera** vars och ens känslor och uppfattningar men tänk VI i stället för JAG.
- **Tala OCH lyssna.** Flera deltagare hade använt NVC-metoden (Non Violent Communication, Rogers, Rosenberg) med framgång.
- **Forming, Storming, Norming, Peforming** (Bruce Tuckman) nämndes som ett sätt att beskriva den dynamik som alltid uppstår i grupper.
- **Tiden** är en viktig faktor för gruppens och individens utveckling i kollektivet. Det tar ofta upp till fem år för ett kollektiv att hitta sin ideala form.
- **Konsulthjälp** utifrån, alternativt en mindre grupp inom huset, kan också bidra till lösning av uppkomna konflikter

Slutsatsen i vår workshop var att alla var nöjda att ämnet kommit upp, men vi hade behövt mycket mer tid för fördjupning.

EVA NORRBY, bogenenskapen Sjöfarten, Stockholm (ordförande i arbetsgruppen) i samarbete med GWEN BOUCHIER, bogenenskapen Vinderhout, Belgien (sekreterare).

Konferensen fick betyget MVG

Den av Kollektivhus NU och KTH gemensamt ordnade **International Collaborative Housing Conference** i Stockholm 5-9 maj lockade 150 deltagare från 20 länder. Det var mer än arrangörerna förväntade sig. Plenartalarna höll sina tider. Bussarna för studiebesök togs emot av fem kollektivhus i Stockholmstrakten. Nio hus tog emot gäster på middag onsdagen före konferensen. Elva kollektivhus ställde upp med billiga gästrum. Alla 16 planerade workshops genomfördes med ordförande och sekreterare som förberedde och slutrapporterade sin grupps arbete. Mer än 20 volontärer ställde upp med gratis arbete i olika kanslifunktioner. Lunch- och fikapauser var tillräckligt långa för att deltagarna skulle kunna mingla och knyta kontakter. Festen på lördagskvällen lockade fullt hus och Stockholms improvisationsteater fick gästerna att skratta så de grät.

Direkt efter konferensen fick alla deltagare ett formulär att fylla i. Den har utformats och sammanställts av John Fletcher. Närmare 50 personer besvarade enkäten. De svarande fick gradera olika aspekter i en skala från 1 (dåligt) till 5 (mycket bra). Svaren visar att de allra flesta var mer än nöjda med konferensen. Här är några punkter ur utvärderingen:

- Deltagarna fick reda på konferensen huvudsakligen genom sina egna nationella nätverk. De ansåg förhandsinformationen OK (medeltal på 4,0).

Fikapauserna hörde till det som var mest uppskattat på den internationella konferensen.

- Middagen i kollektivhusen på onsdagen fick medelbetyg 4,2
- Studiebesöken på torsdagen fick mycket högt betyg (4,6).
- Lika hög värdering fick lördagens middag med improvisationsteater (4,6).
- Plenartalarna fick klart godkänt, även om värderingen av vem som var bäst varierade (betyg 4,0).
- Fredagens arbetsgrupper fick lägre betyg (3,2) i jämförelse med lördagens (4,2).
- Arrangörernas hjälp med logi fick betyget 4,2, medan luncherna och fikapauserna fick 4,4.
- Servicen vid registreringsbordet fick betyget 4,2.
- På frågan vad deltagarna gillade bäst nämndes »träffa människor« flest gånger. Många nämnde entusiasmen och variationen samt att man fick lära sig om olika modeller av bogenenskap.
- Bland de kritiska kommentarerna kan nämnas: »för mycket om äldre«, »svårt att förstå vissa talare«, »för få danskar« och »avsaknad av information när nästa konferens ska äga rum«.

JOHN FLETCHER och DICK URBAN VESTBRO

Living Together – bok från internationella konferensen

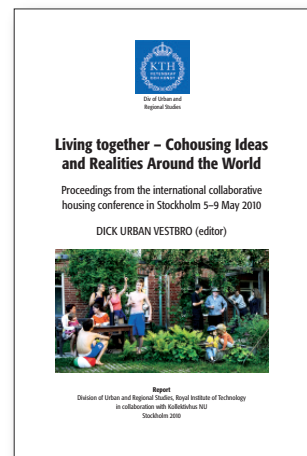
Den internationella konferensen som Kollektivhus NU arrangerade i början på maj har resulterat i boken **Living together – Cohousing Ideas and Realities Around the World**. Den har redigerats av Dick Urban Vestbro med hjälp av Ingrid Sillén och konferensens arbetsgrupp.

Boken är på 236 sidor, har 180 illustrationer och består av plenartalarnas föredrag, rapporter från konferensens 16 arbetsgrupper, tre nyskrivna kapitel, lista på alla konferensdeltagare, en omfattande litteraturlista och

förteckning över aktuella webbplatser för nätverk över boendegemenskap, kollektivhus och ekobyar. Boken täcker frågor från gemensamma måltiders betydelse och arkitektonisk utformning, via genus- och åldersaspekter, till frågor om samhällsförändringarnas påverkan på bostadsefterfrågan hinder och det kollektiva boendets möjligheter att främja hållbar livsstil. Kollektivhus NU hoppas att boken ska väcka intresse bland forskare, bostadsföretag, politiker, enskilda organisatio-

ner och andra som intresserar sig för bostadspolitik i allmänhet och boendegemenskapens framtid i synnerhet. Vi behöver hjälp med att marknadsföra boken framförallt utomlands. Om du kan hjälpa till, hör av dig till dickurba@gmail.com.

Boken **Living Together** kan beställas genom att mejla till kollektivhus.nu@gmail.com. Priset är 240 kr för enstaka exemplar och 170 kr vid beställning av tio exemplar eller fler.

Vi som vill bo kollektivt när vi är äldre

Under de senaste tio, femton åren har jag påfallande ofta hört vänner och bekanta säga att egentligen skulle man bo kollektivt när man är gammal. På middagarna har vi suttit och drömt tillsammans, skissat hur ett sådant boende skulle se ut. Det har lockat till skratt och mycket längtan, men sedan har det inte blivit mer.

En radiointervju berättar regissören och manusförfattaren Carin Mannheimer 76 år att hon ångrar att hon inte flyttade närmare vännerna medan hon kunde. De vänner som finns kvar i livet bor utspridda i staden och har blivit för gamla för att hälsa på varandra. Det blir mest telefonkontakt.

Den intervjun blev min trigger. Först tänkte jag att jag skulle bjuda in alla på fika, alla som jag har emailadress till. Men så kom jag på Facebooks potential och startade gruppen "Vi som vill bo kollektivt när vi är äldre" (länk: se nedan). Det tog inte många dagar så hade flera hundra knappt in sig i gruppen. Nu har den 610 medlemmar. Av dem är det många som knappt in sig för att de tilltalas av tanken men är inte mogna att börja planera för det. Det är ungefär 10% som visar tydligt intresse och efter intervjun i P1 Morgon har många sökt upp mig.

Jag började med att bjuda in till fika hemma hos mig - öppet på Facebook. Vi har träffats tre (fyra?) gånger och nästa möte blir i slutet av september. I oktober ska vi ha ett höstläger då vi samlas ett dygn på ett vandrarhem. De flesta bor i Skåne men det har kommit folk från Stockholm, Göteborg, Burträsk och det finns tendenser till att andra samlar sig på andra platser i landet.

Ett närbokollektiv

Många av oss är uppväxta så att vi antingen har levt i kollektiv på 70-talet, eller sett andra göra det. Det finns myter kring den tidens kollektiv, framför allt negativa, därför har jag försökt mynta begreppet NÄRBO. Eller Närbokollektiv. I vår ålder

vill alla ha sin egen bostad där man kan stänga dörren om sig och själv välja hur kollektiv man ska vara. Bor man i en by bor man på sätt och vis närbo med grannarna, men man har inte valt varandra, det är det vi vill göra.

Ska det bara vara gamlingar?

Ett hyreshus med gemensamma utrymmen och delade kostnader? Köpa in sig i en liten bortglömd by? Och ska det bara vara gamlingar? Frågorna är många och vi som har träffats vill olika. En del vill inte lämna Malmö, andra vill bo på en ort med tågstation, några på landet nära vatten, flera vill odla och skapa förutsättningar för självhushåll. Personligen är jag intresserad av allt utom storstad. Det får nog bli lite efter vad det blir för grupp. På första mötet pratade vi om att bygga nytt. Kanske ett radhussystem som slingrar sig som en orm, där man kan bygga till allt eftersom det kommer nya medlemmar. Men efter att vi var på arkitekt Lillemor Husbergs Vigs Ångar falnade intresset trots att där är så fint. Förmodligen på grund av byggkostna-

erna. De flesta av oss arbetar inom kultur på ett eller annat sätt och vi har satt ribban för insats på en halv miljon. Det låter lite, men många bäckar små... trots allt sitter 20 personer på tio miljoner och 40 personer på tjugo. Vi har tittat på ett slott, och ett gammalt sanatorium. Båda är gigantiska projekt men det är viktigt att titta på potentiella objekt och att spåna kring hur boendet skulle kunna se ut i dessa fastigheter. Det hjälper oss att formulera och formatera oss.

Varje möte måste processa framåt utan att det vare sig blir stress eller segt - det är en tuff balansgång. Personligen tror jag att det kommer att ta flera år innan vi är inflyttningsklara. Men under tiden träffar jag och lär känna underbara och spännande människor.

YLVA FLOREMAN

- värd för Facebook gruppen

"Vi som vill bo kollektivt när vi är äldre"

[www.facebook.com/group.php?gid=330667092878&](http://www.facebook.com/group.php?gid=330667092878&ref=ts)

ref=ts

Kollektivhus NU på Facebook

Tack var Wilhelm Caspary, ordförande i kollektivhuset Stolplyckan i Linköping, har Kollektivhus NU numera en fansida på Facebook. Du kan kolla sidan genom att klicka på:

http://www.facebook.com/insights/?sk=po_135622309786723&ref=pdem#!/pages/Kollektivhus-NU/135622309786723?v=wall (eller gå in på facebook och leta på kollektivhus).

Där kan du bli medlem, annonsera möten, delta i debatten och tycka till om allt som har med boendegemenskap att göra. Fansidan har 115 aktiva användare.

DICK URBAN VESTBRO

Styrelsebesök i Skåne

FOTO: DICK URBAN VESTBRO

Fikapaus i bogemenskapen BoAktiv Landgången i Malmö. Till höger Sofie Sahlstedt och vid TV:n syns Nils Assarsson som båda är drivande i huset.

Inspirerade av skånska kollektivhus

Styrelsen för Kollektivhus NU har som princip att försöka lära känna så många kollektivhus i landet som möjligt. I augusti i år förlade styrelsen sitt styrelsemöte till BoAktiv Landgången i Malmö, ett kollektivhus som ligger vackert, inte så långt från bron till Köpenhamn. Huset är bara drygt två år gammalt och har ett 40-tal medlemmar. Det är av modellen »andra halvan av livet«, det vill säga för personer över 40 år utan hemmavarande barn. Upplåtelseform är kooperativ hyresrätt. Det finns fortfarande ett par lägenheter lediga i huset.

Vid besöket blev styrelsen varmt mottagen av ordföranden Sofie Sahlstedt och vi fick en rundvisning av vice ordförande Barbro Hallberg. På kvällen åt vi en härlig middag med de boende i huset.

I samband med besöket i Malmö hann

styrelsen även besöka tre kollektivhus i Lund: Slottet, Russinet och Fiolen. Fiolen ligger i Östra torn i östra delen av Lund. Det byggdes 1993. Diana Nunez från Fiolens styrelse berättade engagerat om husets historia. Hon sa bland annat att kollektivhusföreningen länge haft gott samarbete med husets ägare Lund Kommunala Fastighets AB och att bolaget hjälpt till att hitta alternativa lägenheter till boende som inte velat delta i matlagning eller andra gemensamma aktiviteter. I huset finns boende från tolv olika nationer, något som speglas i den rika variationen av maträtter som serveras i huset (fyra gånger i veckan). Trots en rejäl åskskur under besöket kände sig styrelsen starkt inspirerad av besöket i Fiolen och de andra kollektivhusen i Skåne.

DICK URBAN VESTBRO

Kollektivhus NU

■ ■ ■ DET HÄR ÄR nummer 15 av »BO TILLSAMMANS« som är föreningen Kollektivhus NUs informationsblad. Vi har rullande ansvar för redaktionen. Den här gången är Dick Urban Vestbro, Stockholm och Eva Norrby, Stockholm, redaktörer.

För nr 16 ansvarar Karin Yttergren-Sahli och Annika Almqvist.

Styrelsen i Kollektivhus NU 2010

Ordförande:

Dick Urban Vestbro, Tullstugan Stockholm, 070-655 94 83, dickurba@gmail.com

Vice ordförande:

Elisabeth Olszon, Majbacken, Göteborg elisabeth.olszon@telia.com

Kassör: John Fletcher, Tersen Falun
Ordinarie:

Gunnel Torstensson, Trekanten Stockholm, **Eva Norrby**, Sjöfarten, Stockholm, **Karin Yttergren-Sahli**, Vildsvinet, Örebro

Suppleanter:

Elsa Grip, Slottet, Lund, **Birgitta Aulin**, Blomstret, Gävle

Adjungerade:

Ingela Blomberg, Föreningen Framtiden, Stockholm

Hans von Zeipel, Svärdet, Stockholm

Vill du prenumerera på vårt elektroniska nyhetsbrev? Skicka ett e-post till nyhetsbrev-kollektivhus-NU-subscribe@googlegroups.com Du kommer att få nyhetsbladet Bo tillsammans och annan information relaterad till kollektivhusboende.

På hemsidan www.kollektivhus.nu finns listan över kollektivhus i Sverige. Vet du något hus som inte finns med där, hör av dej till kollektivhus.nu@gmail.com

På hemsidan kan man också sätta in en bytes- eller intresseannons. Mejla till hans.vonzeipel@comhem.se

Medlemskap

Föreningar/kollektivhus betalar efter antal lägenheter, se hemsidan. Enskilda personer kan bli stödmedlemmar för 100 kr/år. Plusgirokonto 43 88 62-5. Ange vem som betalar samt e-post eller annan adress.

www.kollektivhus.nu

ÖPPET HUS 2-3 OKTOBER 2010

Första helgen i oktober har många kollektivhusen Öppet Hus för intresserade. I de flesta hus kan man köpa fika och gå på rundvandring. En del har tipspromenad, bokbord och loppis. På

Gebers i Stockholm presenterar man ekologiskt byggande, komposter, solpaneler, ekoodling, höns- & hästskötsel, med mera.

På **Trädet** i Göteborg berättar Birgitta Rang från föreningen BoiHop om hur de arbetar för att skapa fler kollektivhus. I Malmö kan man besöka BoAktiv **Landgången** och få höra ett tal om bostadspolitik.

För mer information om Öppet hus runt om i landet se www.kollektivhus.nu